

Predstavljanje Monografije 70 godina javnozdravstvene djelatnosti na zadarskom području

Zavod za javno zdravstvo Zadar je dana 30. 11. 2016. godine u Kazalištu lutaka Zadar predstavio svoju Monografiju 70 godina javnozdravstvene djelatnosti na zadarskom području, autora i urednika Mladena Masara na čijem se stvaranju radilo pune dvije godine zajedno s timom djelatnika Zavoda na čelu s Marinom Blažević Longin, voditeljicom projekta.

U program promocije uvela nas je voditeljica Ivana Zrilić i zadarski vokalni ansambl Ars Cantabile.

Ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo Zadar Zoran Škrgatić prvi se obratio publici kao domaćin ove svečanosti.

„Monografija nam ostaje kao dokument nastanka, razvoja i opstanka javnozdravstvene ustanove na usluzi pučanstvu Grada Zadra i Zadarske županije s ciljem očuvanja zdravlja, usvajanja zdravih načina života i prevencije bolesti, a na ponos osnivača ustanove.“

Ravnatelj se zahvalio svim prethodnim ravnateljima i djelatnicima bez čijeg predanog timskog rada zadarski Zavod svih ovih godina ne bi mogao biti u samom vrhu javnozdravstvene djelatnosti u RH.

„Ideje i vizije rukovoditelja više nego uspješno provodili su kroz generacije svi zaposlenici Zavoda: od čistačica, tehničara, medicinskih sestara, inženjera do liječnika, svi zajedno u timu. Danas ćete teško pronaći ustanovu u kojoj su svi djelatnici tako povezani i odani radu.“

Gospodin Božidar Longin, zamjenik župana Zadarske županije pozdravio je sve prisutne u ime Zadarske županije koja je, s obzirom da je osnivač Zavoda za javno zdravstvo Zadar, također ima razloga za ponos. Gdin. Longin zahvalio se ravnatelju i njegovim suradnicima jer su se odlučili ispričati priču o zavodu odnosno objaviti o tome knjigu. Također je rezimirao u par rečenica i samu svrhu nastajanja ove knjige:

„Pred sobom, dakle, imamo ukoričeno vrijeme i prostor, ljude i djela, situacije razne, od onih opasnih do onih šaljivih. Imamo priču o nastanku jedne ustanove u burnom vremenu u kojem završava Drugi svjetski rat, o njenom razvoju, o izazovima koje je vrijeme postavljalo pred njene djelatnike poput malarije, bjesnoće, varirole vere, zagađenih bunara i onečišćenja u moru, pa sve do novog vremena u kojem su bili angažirani u Domovinskom ratu te današnjih aktivnosti uvođenja i održavanja raznih certifikata i sl., ali i poglavlja pod naslovom Zavod sutra? koje govori o preseljenju Zavoda u novu zgradu Poliklinike koje će, kao vrlo zahtjevna zadaća, uskoro uslijediti.“

Zamjenik župana pohvalio je urednika Mladena Masara i sve suradnike koji su mu pomogli u prikupljanju građe, a iz čijeg je bogatog iskustva mogao izvući vrijedne informacije.

„Iskreno vjerujem da će svatko tko ovu knjigu uzme u ruke u njoj pronaći nešto što će ga zainteresirati bilo na razini struke, bilo tek na razini zanimljive crtice iz prošlosti našega grada.“

Na kraju izlaganja svim djelatnicima Zavoda za javno zdravstvo zaželio je da i dalje nastave odgovorno i uspješno obavljati svoj posao u novim prostorima u kojima će imati bolje uvjete za rad.

Recenzent monografije prim. dr. Mirko Jamnicki Dojmi uveo nas je u priču o povijesti Zadra i njegove okolice, promjenama njegovih vladara kroz različite epohe, koje su, svaka na svoj način, utjecale na padove ili uspone javnog zdravstva i zaštite zdravlja stanovnika.

„Ova vrijedna, dobro osmišljena, više nego solidno napisana, suvremeno grafički oblikovana monografija ima svoje mjesto u mozaiku pisanih dokumenata povijesti zadarskog zdravstva, čijom baštinom je upravo postala.“

Kao uvod u moderni period javnoga zdravstva prim. dr. Jamnicki Dojmi dotaknuo se nekih momenata iz bogate povijesti zadarskog javnog zdravstva. Tako smo saznali da su već u starom Rimu djelovali tzv. *edili* - neka vrst onodobnih sanitarnih inspektora, a u srednjem *gradski fizici* bavili su se, osim liječenjem, i rješavanjem problema javne higijene i suzbijanju epidemija.

„Javno zdravstvo i socijalizacija medicine od najznatnijih su poglavlja u čovjekovu hodu kroz civilizaciju, a razvijale su se i usavršavale tisućama godina.“

Liječnikovo zaštitno odijelo za zaštitu od kužnih pošasti

Zahvaljujući doktorovom izlaganju saznali smo tako i neke zanimljive povijesne činjenice. Mnogi možda nisu znali da se još u rimsko doba tekuća voda dovodila u Zadar gravitacijskim akvaduktom čak iz 36 km udaljene Vrane. Voda distribuirana do Foruma, bila je za javnu uporabu i besplatna. Već u 17. stoljeću u Zadru je osnovano *Poglavarstvo zdravstva* (*Magistrato della Sanità*) pod čiju su kompetenciju potpadale sve preventivne epidemiološke akcije.

Pučanstvo Dalmacije prvi put je bilo vakcinirano već u listopadu 1801.- samo 5 godina nakon otkrića cjepiva protiv velikih boginja - zahvaljujući liječniku Oraziju Pinelliju.

Dalmacija je također bila prva pokrajina koja je zakonski regulirala obvezu opće vakcinacije pučanstva. Naime, za francuske uprave u Zadru (1806.-1813.) generalni providur Dalmacije Vincenzo Dandolo dekretom uveo je obavezno cijepljenje.

S pojavom kolere, ali i prije toga vlasti su objavljivale tzv. promulgacije (proglase, naputke) za postupanje u slučaju pošasti. To su bile najrazličitije higijensko-protuepidemiološke mjere kojih se pučanstvo treba pridržavati.

Autor Mladen Masar predstavio je knjigu nizom zanimljivih fotografija i digresija. Među fotografijama bilo je i onih prvi put javno objavljenih (kao što je jedna fotografija razrušenog Zadra nakon otklonjenih ruševina):

Snimio Zvonimir Barbarić 1951. godine

Snimio Mladen Masar 2016. godine

Gospodin Masar je posebno istaknuo djelo pokojnog dr. Romana Jelića radi svega što je zapisao o zadarskom zdravstvu, zdravstvenom stanju i općenito o Zadru. Pisati o povijesti zdravstva u Zadru ne bi bilo moguće bez pisane ostavštine dr. Jelića. Zahvaljujući ovim dragocjenim izvorima, dobivena je i građa za Monografiju.

Nešto stariji posjetitelji zasigurno su se prisjetili dana kada se namirnice nisu čuvale u rashladnim vitrinama.

ili kako se nekad vadila krv.

Land-rover na slici poklon je hrvatskih iseljenika s porukom:

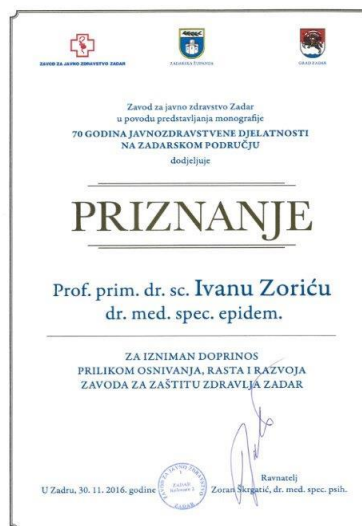
“Šaljemo vam na dar (...) i jedan “car” s kojim se može doći u svako misto.”

„Aktivnosti Zavoda svuda su oko nas. Neke vidimo, neke ne. Nalazimo ih i na krajnje ekstremnim mjestima gdje uzimaju uzorke tla, sedimenta, otpada.“

Za izniman doprinos prilikom osnivanja, rasta i razvoja Zavoda, gospodinu Ivanu Zoriću, prvom ravnatelju Zavoda, dodijeljeno je priznanje Zavoda. Naime, iz svih se dokumenata i razgovora s djelatnicima u procesu stvaranja knjige istakla njegova nezaobilazna uloga jer je prvi uvidio potrebu izdvajanja i samostalnog razvoja preventivne zdravstvene djelatnosti te uspješno rukovodio svim postupcima za formiranje i osamostaljenje Zavoda za zaštitu zdravlja Zadar tijekom 1983. i 1984. godine.

Gospodin Ivan Zorić toplim riječima zahvalio je na dobivenom priznaju, podsjetio nas na neke važne trenutke i dokumente presudne za osnivanje Zavoda te kolektivu Zavoda poželio daljnji uspjeh u radu.

U ovoj zgradi smo od 1948. godine rasli i dobro se osjećali sve do današnjih dana....

...a s radošću iščekujemo preseljenje u naš novi dom.....

Ovim putem želimo još jednom zahvaliti svim umirovljenim djelatnicima Zavoda, a posebno Jasenki Ivon, višoj statističarki, koja nas je na vrijeme 2014. godine pokrenula obilježiti obljetnice te se s velikom strašću uključila u rad na knjizi pa je i nakon umirovljenja posvetila svoje slobodno vrijeme za razgovor s bivšim djelatnicima i članovima njihovih obitelji, dogovore njihovih susreta s autorom te pronalazak starih fotografija i adresa.

Također hvala Ademu Krupiću, umirovljenom sanitarnom inženjeru na njegovoj svesrdnoj suradnji na izradi ove monografije.

Adem Krupić, umirovljeni sanitarni inženjer odlazi s promocije sa električnim prometalom.

Pripremile:

Marina Blažević Longin

Jelena Ćosić Dukić

